

Aihe: HE 105/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muuttamisesta
<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+105/2024>

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto (VOL) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jossa esitetään kumottavaksi säännökset toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta.

VOL ei kannata esitystä.

Yleisesti todettuna on kestävämpiä, että varhaiskasvatukseen kohdistuu toistuvasti päätöksiä ja politiikkaa, jotka ovat ristiriidassa varhaiskasvatuslain tavoitteiden, pitkäjänteisen kehittämisen ja lasten edun kanssa. VOL korostaa myös, että koko koulutusjärjestelmän lainsäädäntöjen tulee olla linjassa ja yhteneväiset, jotta koulutuksellinen jatkumo turvataan yhdenvertaisesti jokaiselle lapselle.

Koko koulutusjärjestelmän keskeisten suunnitelmavelvoitteiden tulee olla yhtenäisiä

Esitetty muutos aiheuttaisi sen, että toimipaikkakohtainen yhdenvertaisuussuunnitteluvélvoite koskee perusopetuksen ja toiseen asteen oppilaitoksia, mutta ei varhaiskasvatusta. Esiopetuksen osalta toimipaikkakohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma tehtäisiin vain silloin, kun se tapahtuu koulujen yhteydessä.

Huolimatta siitä, että Opetushallituksen antamat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet korostavat yhdenvertaisuutta arvoina, esitys haastaa toteutuessaan lasten yhdenvertaisuuden konkreettisen toteuttamisen. Esitykset, joissa ehdotetaan suunnitelmavelvoitteita poistettavaksi ja jättämällä ne vapaaehtoisesti kuntien laadittavaksi ovat huolestuttavia. **VOL katsoo, että suunnitelmavelvoitteiden poistaminen on ristiriidassa hallitusohjelman hyvän tavoitteen kanssa parantaa varhaiskasvatuksen laatua.**

Kuntakohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma ei ole riittävä

Esityksen mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjien olisi laadittava edelleen **kuntakohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma** yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjintäperusteet tulisi arvioida osana varhaiskasvatuksen järjestäjän kuntakohtaista yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Voidaan kysyä, miten ilman toimipaikkakohtaista suunnitelmaa voidaan jälkikäteen arvioida sitä, miten

edistämisvelvoitetta on päiväkotien lapsiryhmissä toteutettu ja millaisiin toimiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi on ryhdytty.

Merkittävä panos ajattelun ja asenteiden muuttamiseksi on koko henkilöstön keskustelu ja arviointi päiväkodin yhdenvertaisuuden tilanteesta ja tarvittavista toimenpiteistä suunnitelmaa laadittaessa. Toteutuessaan esitys on poistamassa sekä tämän henkilöstöä koskevan osallistumisvelvoitteen että suunnitelman laatimisvelvoitteen. VOL katsoo, ettei tämä voi olla vaikuttamatta yhdenvertaisuuden edistämiseen päiväkodeissa. Laista poistuisi myös velvoite kuulla lapsia ja näiden huoltajia edistämistoimenpiteistä. Velvoite on edelleen olemassa, mutta työväline yhdenvertaisuuden edistämiseen viedään.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut (2018), että kuntakohtaiset suunnitelmat eivät riitä jalkauttamaan yhdenvertaisuustyötä koulutusjärjestelmään ja esitti siksi, että myös varhaiskasvatukseen tulisi säätää yksikkökohtainen yhdenvertaisuussuunnitelmavelvoite vastaavasti, kuten muualla koulutusjärjestelmässä on. Sen lisäksi, että koulutusjärjestelmän yhteiset toimipaikkakohtaiset suunnitelmat luovat koulutuksellisen jatkumon, huomioivat ne kunkin toimipaikan todelliset tarpeet. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla alueellisen segregaatiokehityksen vuoksi päiväkotien yhdenvertaisuussuunnitelmissa on huomioitava erilaisia asioita, eri alueilla ja eri päiväkodeissa.

Päiväkodin johtajan ja opettajan roolin vahvistuminen

Hallitus on esittämässä myös poistaa kuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen, Karvin (Vlasov ja muut, 2024) politiikkasuosituksissa todettiin päiväkodin johtajan kelpoisuuden tuottamassa kasvatustieteen maisterikoulutuksessa korostuvan varhaiskasvatuksen organisaatiokulttuurin, koulutusjohtamisen sekä henkilöstön johtajuuteen ja johtamiseen liittyvät teemat. Työelämän edustajat ovat todenneet, että päiväkodin johtajien pedagoginen osaaminen ja johtamisosaaminen tulevat korostumaan myös tulevaisuudessa päiväkodin johtajien työtehtävissä.

Käsillä olevan esityksen toteutuessa on entistä tärkeämpää turvata sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja kelpoisen varhaiskasvatuksen opettajan ja kasvatustieteen maisteritutkinnon suorittaneen päiväkodin johtajien merkitys. **Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta ja nykyisistä varhaiskasvatustieteen kelpoisuuksista tulee jatkossa pitää ehdottomasti kiinni.**

Esitystä perustellaan säästöillä. Lyhytnäköisten säästöjen sijaan varhaiskasvatuksen päätöksenteossa tulisi vahvistaa tekijöitä, jotka turvaavat yhdenvertaisen ja korkeatasoisen varhaiskasvatuksen toteutumisen sekä kehittämisen pitkälle tulevaisuuteen.

Yhdenvertaisuustyön vaikutukset näkyvät toiminnassa vahvimmin, kun toiminta sen edistämiseksi on systemaattista, pitkäjänteistä, jatkuvaa ja tavoitteellista. **Tästä syystä yksikkökohtaisella suunnitelmavelvoittavuudella esiin nostettu päiväkotikohtainen työ on keskeisessä roolissa.**

VOL esittää, että sivistysvaliokunta vastustaa esitystä ja edellyttää suunnitelmavelvoitteiden seuraamista ja arviointia.

Lähteet

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle (2018). K 6/2018 vp.

Valson, J., Sarkkinen, T., Harkoma, S. (2024). Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen vaatii kestäviä poliittisia päätöksiä. *Policy brief*. 1:2024

Pakanen Anitta

puheenjohtaja
Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto

Jaana Lahdenperä-Laine

Varhaiskasvatuksen asiantuntija
Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto